



# จดหมายข่าว สถานการณ์ด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2562

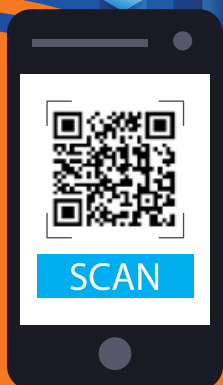
EEC Public Health Watch Center

ศูนย์ประสานงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก



“ เปิดประตู  
สู่การเฝ้าระวังที่ยั่งยืน ”

Occupational and  
Environmental  
Health Profile



จัดทำโดย

คณะทำงานพัฒนาระบบเฝ้าระวังสุขภาพ  
และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

# คำนิยม

## จาก อธิบดีกรมควบคุมโรค

### ๕๕ การดูแลสุขภาพประชาชน

### ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ๖๖



กรมควบคุมโรค เป็นองค์กรหลักในการอภิบาลระบบ เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค และภัยสุขภาพในระดับมาตรฐานสากล มีการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมของพื้นที่ให้สามารถรับมือและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขจากปัญหาโรคและภัยสุขภาพ ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยการพัฒนาระบบเฝ้าระวังสุขภาพ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ EEC ภายใต้ศูนย์ประสานงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่พัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรือที่เรียกว่า **“EEC Public Health Watch Center”** ซึ่งเป็นการบูรณาการข้อมูลด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ EEC นำไปสู่การเตือนภัย พยากรณ์ และขับเคลื่อนนโยบาย โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว และนำไปสู่การป้องกันและดูแลสุขภาพตนเองต่อไปได้

นายแพทย์สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย  
อธิบดีกรมควบคุมโรค



# คำนิยม

## จาก อธิบดีกรมอนามัย

### ๕๕ การดูแลสุขภาพประชาชน ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ๖๖

การจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Health Profile) นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการดูแลสุขภาพประชาชนซึ่งruk เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านอาชีวอนามัยและอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดเพื่อใช้ติดตามเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในพื้นที่ EEC และยังสามารถใช้จัดลำดับความสำคัญในการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย และกลุ่มเสี่ยงที่ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิด

แพทย์หญิงพรรณพิมล วิปุลากร

อธิบดีกรมอนามัย

# คำนิยม

## จาก ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 6

### ๕๕ การดูแลสุขภาพประชาชน ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ๖๖

การมีสุขภาพดี เป็นเป้าหมายร่วมกันของทุกคน สุขภาพจะดีได้ ต้องอาศัยพฤติกรรมสุขภาพ การปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง และได้อยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่ดี

พื้นที่จังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีการลงทุน การเติบโตสูงทางเศรษฐกิจ สถานประกอบการ โรงงานจำนวนมาก ประชาชนหนาแน่นเพิ่มขึ้น ส่งผลถึงวิถีชีวิตสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน การมี **“ข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา”** เป็นสิ่งสำคัญ ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนได้ร่วมกันดูแลสุขภาพ จัดการป้องกันปัจจัยเสี่ยง เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน



นายแพทย์สุเทพ อิเวชมากร

ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 6





# ภาพรวมการดำเนินงาน

โดย กรมควบคุมโรค

กรมควบคุมโรค โดยกองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดชลบุรี ดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมให้พื้นที่ EEC (ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา) สามารถรับมือและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข จากปัญหาโรคและภัยสุขภาพในปีงบประมาณ 2561 - 2562 ใน 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1

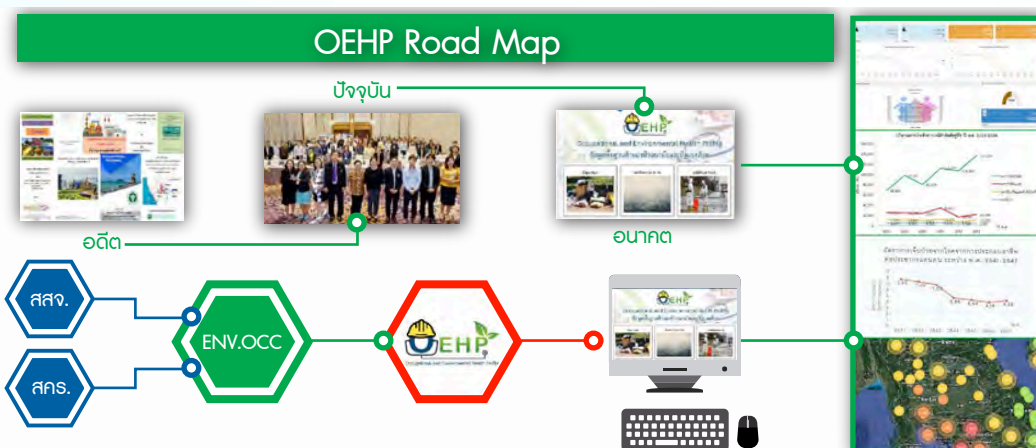
การพัฒนาระบบเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมโดยจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Health Profile: OEHP) และพัฒนาต่อยอดเป็นศูนย์ประสานงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ EEC (EEC Public Health Watch Center) โดยนำข้อมูลจากระบบเฝ้าระวัง 3 ส่วน (ข้อมูล OEHP ข้อมูลผลการตรวจวัดสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางห้องปฏิบัติการ Biomarker สถิติโรคจาก HDC และผลการเฝ้าระวังสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ EEC) ไปสู่การเตือนภัย พยากรณ์ และขับเคลื่อนนโยบายผ่าน EEC Public Health Watch Center ในรูปแบบของจดหมายข่าวสถานการณ์ด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (E-Newsletter)

2

การพัฒนาระบบบริการอาชีวเวชกรรมและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ 2561 โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ผ่านเกณฑ์การให้บริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 100) และโรงพยาบาลชุมชน ผ่านเกณฑ์การให้บริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม จำนวน 22 แห่ง (ร้อยละ 88)

3

พัฒนาระบบเตรียมความพร้อมตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข (Public Health Emergency Response: PHER) รวมทั้งมีการเตรียมความพร้อมบุคลากรโดยการอบรมพัฒนาศักยภาพด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง



# ภาพรวมการดำเนินงาน

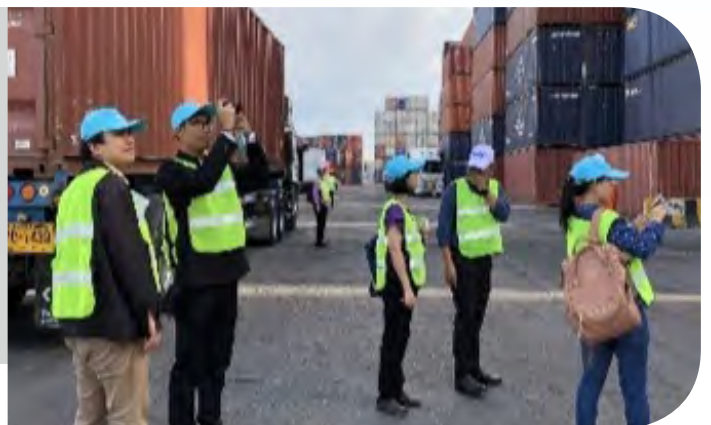
โดย กรมอนามัย

กรมอนามัย ดำเนินโครงการ “จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกให้เกิดเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน” ร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (NEHIS) ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) รวมถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเฝ้าระวังและคาดการณ์ความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพ การเฝ้าระวังและการพัฒนาฐานข้อมูลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ EEC การพัฒนาเครื่องมือแอปพลิเคชันเตือนภัยอนามัยสิ่งแวดล้อม (@Risk) เพื่อสร้างความรอบรู้ให้ประชาชนในการป้องกันตนเองจากมลพิษสิ่งแวดล้อม การพัฒนากฎหมาย การพัฒนาต้นแบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA) ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ EEC โดยบูรณาการการดำเนินงานระหว่าง กรมอนามัย และกรมควบคุมโรค



ในขณะที่ยังดำเนินการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ได้ดำเนินงานตาม 5 กลุ่มวัย เช่น จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ 5 กลุ่มวัย ดำเนินงานขับเคลื่อนมหัศจรรย์ 1000 วัน สร้างระบบคัดกรองเด็กที่มีภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพ สนับสนุนการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ และคลินิกที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่น ให้ครอบคลุม ขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตวัยแรงงานในสถานประกอบการ พัฒนา Chang Agent แกนนำสถานประกอบการ ขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุ และคัดกรองสุขภาพพระสงฆ์ อบรมฟื้นฟูการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว สำหรับ Care Manager/แกนนำพระสงฆ์ “พระศิลาปัญญา” เป็นต้น

แอปพลิเคชันเตือนภัย  
อนามัยสิ่งแวดล้อม  
(@RISK)



โดย กลุ่มงานการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ  
กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย



## จังหวัดระยอง

## ขับเคลื่อน Wellness Center

## ตามแผนพัฒนา EEC

โดย กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย  
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง

วันที่ 8 พ.ค. 62 โรงพยาบาลระยอง ในนามแม่ข่ายคลินิกโรคจากการทำงานเขตสุขภาพที่ 6 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการศูนย์สุขภาพดีวัยทำงาน (Wellness Center) ให้กับแพทย์ พยาบาล และนักวิชาการสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 โดยมี นายแพทย์ บุญรัก ชำรงลักษณะกุล รองผู้อำนวยการ โรงพยาบาลระยอง เป็นประธานเปิดการประชุมและได้รับเกียรติจาก ดร.พญ.จันทนา ผดุงทศ ผู้อำนวยการกองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค และคณะ บรรยายแนวคิด ทิศทางการดำเนินงาน Wellness Center และผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันกำหนดรูปแบบ ทิศทาง เป้าหมาย และตัวชี้วัดเพื่อพัฒนางานด้านอาชีวอนามัย ในการดูแลสุขภาพกลุ่มวัยทำงานแบบองค์รวม (Total Health Worker) ซึ่งมีการจัดทำแผนจัดตั้งศูนย์สุขภาพดีในโรงพยาบาล ขนาดตั้งแต่ M2 ถึง A (Hospital Based) และจับคู่บริการ Company Based เป็นพี่เลี้ยงกับสถานประกอบการภาครัฐและเอกชน และบุคลากรในโรงพยาบาล และจะมีการประชุมติดตาม ผลงานแบบครบทีมในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562



# ๒๒ คุ้มครองคนเนออร์

## เสียงเรียกร้องจากชุมชน ในเขต EEC สู่การผลักดันให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

โดย กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย  
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี

จากการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ทำให้เกิดกิจการลานวางตู้คอนเทนเนอร์มากมายอยู่ในชุมชนรอบท่าเรือแหลมฉบัง จากผลการศึกษาฐานข้อมูล OEHP พบว่าปัญหาดังกล่าวเริ่มส่งผลกระทบต่อชุมชน ตั้งแต่ปี 2554 ซึ่งชุมชนรอบท่าเรือแหลมฉบังและเทศบาลนครแหลมฉบัง ได้พยายามเสนอหนังสือไปยังศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขหลายครั้ง เพื่อให้พิจารณากิจการลานวางตู้สินค้า ลานจอดรถบรรทุกสินค้า รถหัวลาก รถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่ผลจากการพิจารณาของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าเนื่องจากมีกฎหมายหลายฉบับที่ใช้ควบคุมการดำเนินกิจการและราชการส่วนท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามหมวด 5 เหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนได้ ประกอบกับข้อมูลด้านผลกระทบต่อสุขภาพยังไม่เพียงพอ จึงยังไม่กำหนดกิจการดังกล่าวเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ



จนกระทั่งปี 2559 เทศบาลนครแหลมฉบัง ส่งหนังสือถึงสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี จึงเสนอปัญหาดังกล่าวต่อคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด นำไปสู่การดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กองโรคจากการประกอบอาชีพฯ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 13 กรมควบคุมมลพิษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำชุมชน ดำเนินการศึกษาความเสี่ยงและผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นรูปธรรม และนำข้อมูลจากการศึกษาดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการสาธารณสุข เพื่อพิจารณาให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความพยายามผลักดันภายใต้การใช้ข้อมูลเชิงวิชาการ ทำให้การประชุมคณะกรรมการสาธารณสุขเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 มีมติเห็นชอบให้ประกาศกิจการดังกล่าว เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แม้ว่าตอนนี้ยังอยู่ในขั้นตอนที่จะให้คณะกรรมการกถันกรองกฎหมายจัดทำข้อกฎหมายเพื่อพิจารณาลงนามประกาศให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ คงอีกไม่นานเกินรอ



## การเตรียมการรองรับพื้นที่

## EEC ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

โดย กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย  
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ 15-16 พฤษภาคม 2562 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวลำโรง อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา นายแพทย์กวีวัฒน์ ศรีประดิษฐ์ นายแพทย์เชี่ยวชาญ (ด้านเวชกรรมป้องกัน) ได้นำเสนอทิศทางการเตรียมการรองรับพื้นที่ EEC จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีนายแพทย์บัญชา คำของ รองอธิบดีกรมอนามัย เป็นประธานร่วมกับ นายแพทย์จรศักดิ์ แก้วจรัส รองอธิบดีกรมควบคุมโรค ลงพื้นที่ศึกษาดูงาน ภายใต้การประชุมขับเคลื่อนการบูรณาการด้านส่งเสริมสุขภาพ ควบคุม ป้องกันโรค และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ร่วมกับผู้บริหารกรมอนามัย กรมควบคุมโรค และรับฟังมาตรการ แนวทาง หรือแผนงานเพื่อรองรับต่อนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกของหน่วยงานทางด้านสาธารณสุขทุกระดับ รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน ทั้งนี้ เป็นการบูรณาการงานกรมอนามัยและกรมควบคุมโรค เพื่อการส่งเสริมการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็น “ฉะเชิงเทราโมเดล”



## เหลียวหลังแลหน้า จากฐานข้อมูล OEHP ในพื้นที่ EEC

โดย ศูนย์พัฒนาวิชาการอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม จังหวัดระยอง

ปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลทางสุขภาพด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (Occupational and Environmental Health Profile: OEHP) ผ่านทางเว็บไซต์กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม <http://envocc.ddc.moph.go.th> จากฐานข้อมูล OEHP ดังกล่าวพบว่า พื้นที่จังหวัดระยองส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภทปิโตรเคมี และเคมีภัณฑ์ ทำให้ผลการตรวจวัดระดับสารอินทรีย์ระเหยง่ายบางชนิดในสิ่งแวดล้อมมีค่าเกินค่าเฝ้าระวัง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องฝุ่นละอองขนาดเล็ก และปัญหาการปนเปื้อนโลหะหนักในแหล่งน้ำ ส่วนจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีโรงโม่หิน และกิจการบริการตู้คอนเทนเนอร์ บริการท่าลากเป็นจำนวนมาก ทำให้มีปัญหาในเรื่องฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 และ PM10 สำหรับจังหวัดฉะเชิงเทรามีปัญหาเรื่องฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 และปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสีย เมื่อพิจารณาสถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุสารเคมีในพื้นที่ EEC รวบรวมข้อมูลโดยกองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ย้อนหลัง 3 ปี

(พ.ศ. 2559 - 2561) พบว่ามีเหตุการณ์อุบัติภัยด้านสารเคมีเกิดขึ้นจำนวน 56 ครั้ง โดยจังหวัดระยองมีการเกิดอุบัติเหตุสารเคมีสูงสุด (32 ครั้ง) รองลงมาคือ จังหวัดชลบุรี (19 ครั้ง) และจังหวัดฉะเชิงเทรา (5 ครั้ง) ซึ่งลักษณะเหตุการณ์ที่พบมากที่สุด คือ อัดค้ำภัย รองลงมา คือ สารเคมีรั่วไหล การระเบิด และการขนส่ง ตามลำดับ และจากการวิเคราะห์ข้อมูลการเจ็บป่วยด้วยโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ. 2559 - 2561) ของ 3 จังหวัดในพื้นที่ EEC จากคลังข้อมูลสุขภาพ (HDC) พบว่ามีกราบาดเจ็บจากการทำงานมากที่สุด รองลงมา คือ โรคประสาทหูเสื่อมจากเสียงดัง โรคพิษสารกำจัดศัตรูพืช และโรคกระดูกและกล้ามเนื้อ ตามลำดับ ทั้งนี้ข้อมูลจาก OEHP ปัจจุบันได้พัฒนาเป็นศูนย์ประสานงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ EEC หรือที่เรียกว่า EEC Public Health Watch Center โดยทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูล OEHP และ E-Newsletter ผ่าน website ไปยังเครือข่ายและประชาชน